ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՒՌՆԻԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՔՍԱՆԵՒՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԶՄԻՒՌՆԻԱ ՇԱԲԱԹ 2 ԱՊՐԻԼ 1866 — ԹԻՒ 776

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԶՄԻՒՌՆԻԱ, 2 ԱՊՐԻԼ.

Նաբոլէոն կայսրը 'ի պատասխանի Գաղղիոյ ազգային երեսփոխանական ժողովոյն Ուղերձին, խիստ խոհական ատենախօսութիւն մի ըրաւ. որուն մէջ նշանակութեան արժանի կըհամարիմք հետեւեալ խօսքերը.

"Գաղղիան կուզէ ինչ որ մեք ամենքս կուզեմք. այսինքն յարատեւութիւն, յառաջադիմութիւն եւ ազատութիւն. բայց այնպիսի ազատութիւն՝ որ կը զարգացնէ մարդոյս միտքը, կարգինաւորէ բնութեան ընդհանուր ազդումները եւ կըզօրացնէ աշխատութեան ազնիւ ձգումները. բայց չուզեր այն ազատութիւնը՝ որ լրբութեան կըմօտենայ, չար կիրքերը կըգրգռէ, ամեն հաւատքները կըքանդէ կաւերէ, ատելութիւնները կընորոգէ եւ խռովութիւն կըյարուցանէ. Կուզեմք այն ազատութիւնը միայն որ կըլուսաւորէ, որ կըդատաքննէ կառավարութեան գործքերը եւ անոնց վերայ կըվիճաբանի. բայց ոչ այն ազատութիւնը՝ որ զէնք մի կըլլայ 'ի վնաս կառավարութեան եւ զայն տապալելու կաշխատի".

Գաղղիոյ քաղաքագէտ անձինքը մասնաւորապէս զբաղեալ են երկու դժուար կէտերու վերայ, որոնք քիչ ժամանակուան մէջ գուցէ այնպիսի կացութեան մի մէջ պիտի դնեն գաղղիացի ազգը, որ պիտի պարտաւորի դարձեալ զէնքը ձեռք առնուլ. Այս երկու դժուար կէտերէն մէկը Հռոմի խնդիրն է եւ միւսը Մեքսիքոյի խնդիրը. Թէպէտեւ Հռոմի մէջ ամեն կերպ նախապատրաստութիւններ եւ զգուշութիւններ 'ի գործ դրուեցան, Պապին աշխարհական իշխանութիւնը անվնաս պահելու համար; այսու ամենայնիւ տարակոյս չկայ թէ Գաղղիոյ կառավարութեան պաշտպանութիւնը անօգուտ պիտի ըլլայ եւ ամենեւին ազդեցութիւն մի պիտի չունենայ երբոր իւր զօրքը Հռոմէն հանէ. այսինքն միայն բարոյական պաշտպանութեամբ նպաստամատոյց պիտի չկրնայ ըլլալ 'ի պաշտպանութիւն աշխարհական իշխանութեան Պապին. Քանզի յայտնի կըտեսնուի, թէ գաղղիացի զօրաց մեկնելէ ետեւ յեղափոխական շարժում մի պիտի ծագի Իտալիոյ մէջ, նմանապէս Վենետիկի մէջ. Հետեւաբար Աւստրիոյ տէրութիւնը պիտի պարտաւորի միջամուխ ըլլալ Վիքթոր-Էմմանուէլ թագաւորին եւ նորագաղ Պապին մէջ պատահելու կռուոյն. Յայնժամ Գաղղիան ալ կամայ ակամայ պիտի ստիպուի զէնքը նորէն ձեռք առնուլ եւ մասնակից ըլլալ այս յեղափոխական շարժմանը. որուն մէջ կրկին դեր կըխաղայ, որ իրարու հակառակ է, այսինքն Իտալիոյ մէջ՝ իւր ջանքը նուիրելեն 'ի նպաստ իտալական ազգային ազատութեան եւ միութեան. իսկ Հռոմի մէջ 'ի նպաստ Պապին վեհապետութեան եւ անոր աշխարհական իշխանութեան հաստատուն մնալուն. Ուստի, ինչպէս վերը ըսինք, եթէ Գաղղիան ստիպուի զէնքը նորէն ձեռք առնուլ, որ կողմին արդեօք պաշտպան պիտի հանդիսանայ. միթէ Վենետիկի ազատութեանը գործակից պիտի ըլլայ թէ պիտի պարտաւորէ զՀռոմայեցիները որ Պապին վեհապետութիւնը եւ անոր աշխարհական իշխանութիւնը ճանաչեն.

Մեքսիքոյի խնդիրը ոչ նուազ դժուարութիւններ կըներկայացնէ ապագային մէջ. քանզի գաղղիացի զօրքը յիշեալ երկրէն մեկնելուն պէս, տարակոյս չկայ թէ յեղափոխութիւն մի պիտի ծագի 'ի կործանումն այժմեան կայսերական կառավարութեան՝ զոր Գաղղիոյ զօրքը կըպաշտպանէ. Տարակոյս չկայ ըսինք. վասնզի երբոր այժմ իսկ տարաձայնութիւնը կըտիրէ 'ի մէջ Միացեալ Նահանգաց մէկ կողմէն եւ Մեքսիքոյի ու Գաղղիոյ միւս կողմէն. երբոր այժմ իսկ Ամերիկան կուզէ ճանաչել եւ հաստատուն պահել Մեքսիքոյի հասարակապետութեան նախորդ նախագահ Խուարէզին իշխանութեան օրինաւորութիւնը; ինչպէս կարելի է որ Մաքսիմիլիանոս կայսրը հաստատուն մնայ իւր աթոռոյն վերայ, գաղղիացի զօրքը Մեքսիքոյէն մեկնելէ ետեւ, մանաւանդ որ Միացեալ Նահանգաց հասարակապետութիւնը՝ եթէ ոչ յայտնապէս գոնէ ծածուկ կերպիւ եւ բարոյապէս նպաստամատոյց պիտի ըլլայ Խուարէզ նախագահին կուսակցութեանը.

Ուստի թէ Մեքսիքոյի եւ թէ Հռոմի մէջ ցաւալի դէպքեր կըտեսնուին վասն ապագային. որոց վախճանը թէպէտեւ չգիտցուիր. բայց յայտնի է թէ մեծ նեղութիւններ պիտի պատճառէ Գաղղիոյ.

Պրուսիոյ եւ Աւստրիոյ մէջ Շլէզվիկ-Հոլշթայնի դքսութեանց համար ծագած վէճը երթալով կըծանրանայ եւ խիստ վտանգաւոր կերպարանք մի ստացած է այժմ. Ուստի ընդհանրապէս կըվախցուի թէ այս ծանր վէճէն պատերազմ մի պիտի ծագի յիշեալ երկու մեծ տէրութեանց մէջ. Իսկ յայնժամ ըստ երեւմանց, Իտալիան Պրուսիոյ հետ պիտի միանայ եւ Գաղղիան չէզոք պիտի մնայ կըսեն.

Աւստրիոյ պաշտօնէից մէջ քանի մը անգամ խորհուրդ եղաւ, որուն մասնակից եղան տէրութեան գլխաւոր զօրապետները. Այս խորհրդոյ մէջ ստուգուեցաւ թէ հարկը պահանջելու ժամանակը կառավարութիւնը կարող է քանի մը օրուան մէջ 400 հազար զինուոր թշնամւոյն դէմ հանել, առանց 'ի հաշիւ դնելու Իտալիոյ մէջ գտնուած 100 հազար հոգիէ բաղկացեալ զօրաբանակը. Ամեն տեսակ զէնքը եւ զինուորական պաշարները պատրաստ են. եւ միայն դրամը կըպակսի. Այս պակասութիւնը լեցնելու համար՝ կըհաստատեն թէ կառավարութիւնը գանձային դրամաթղթեր պիտի հանէ պատերազմին պիտոյքը հոգալու համար.

Ամերիկայի մէջ գտնուող Ֆէնիանները, որոնք ըստ մեծի մասին իռլանտացի են; կըպատրաստուին մեծ բազմութեամբ Գանատայի վերայ յարձակելու, որ՝ ինչպէս յայտնի է, Անգղիոյ տէրութեանը կըվերաբերի. Այս բանին վերայ Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնը զգուշութեան ամեն միջոցները 'ի գործ դրաւ որպէսզի այս յարձակումը արգիլէ. Նմանապէս Գանատայի անգղիացի կառավարիչները՝ իրենց ամենայն զօրութեամբը դէմ պիտի դնեն եթէ յիշեալ յարձակումը տեղի ունենայ.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մարդասիրական ընկերութեան յանուն սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչին Հայաստանի, հաստատեալ 'ի Բաքու քաղաքի:

(Շարունակութիւն եւ վերջ: (1))

22. Խորհրդի կարգադրութիւնների հաստատականութեան համար՝ պահանջվում է որ նորա անդամները հինգից պակաս չլինին:

23. Խորհրդի իւրաքանչիւր կարգադրութիւնը համառօտ գրվում է առանձին օրագրական մատեանի մէջ, որ առանձին ատենական քաղուածների տեղ է բռնում, եւ ստորագրվում է այն անդամներից՝ որք մասնակից են եղած գործի վճռելուն: Խորհրդի վճիռներուն նշանակվում է՝ Ա) ժամանակը, թէ ե՞րբ է եղած Խորհրդի նիստը. Բ) առարկայն՝ որի վերայ եղած է Խորհրդի խորհրդածութիւնը. եւ Գ) նոյն իսկ յայտնի խնդրի վճիռը որ ընդունված է Խորհրդի անդամների մեծ մասովը: Իսկ հիմունքները՝ ըստ որոց Խորհուրդը այս կամ այն կարգադրութիւնը արաւ, կարող են մնալ առանց բացատրութեան:

24. Ընկերութեան գործերի թղթակցութիւնը մասնաւոր անձինքների հետ, որպէս եւ կառավարութեան ատեանների հետ, Խորհուրդը անում է իւր անուամբը:

25. Խորհրդի ազդեցութիւններից անկախ, ընկերութեան գործերի կառավարութեան մէջ մասնակից է լինում եւ Մարդասիրական ընկերութեան անդամների ընդհանուր ժողովը:

26. Ընկերութեան ընդհանուր ժողովը տարին մի անգամ է լինում: Նա գումարվում է Խորհրդի տնօրէնութեամբ Յունվար ամսի մէջ, ձեռագիր հրաւիրաթղթովք, որք յառաջուց ուղարկվում են ընկերութեան անդամոց:

27. Ընկերութեան ընդհանուր ժողովը կազմվում է նոյն ժողովից ընտրված անձնի նախագահութեան ներքոյ, այն անդամներից՝ որք կըներկայանան ժողովումը: Չներկայացող անդամները չեն կարող դադարեցնել ընդհանուր ժողովի նիստերը եւ պարապմունքները:

28. Ընդհանուր ժողովում, նորա մէջ նախագահեցողի առաջնորդութեան ներքոյ, քննվում են ընկերութեան գործողութիւնները անց կացած տարւոյն մէջ, եւ կարգադրվում են, որչափ որ կարելի է, նորա գիտաւորութիւնները եւ գաղափարները ապագայ ժամանակի համար: Ընդհանուր ժողովը կարող չէ քննութեան ներքոյ ձգել այն առարկաները՝ որք չեն մտանում ընկերութեան պարապմունքների շրջանի մէջ:

29. Ընկերութեան արդէն կատարուած գործողութիւնների քննութեան ժամանակ՝ առանձին ուշադրութիւն է դարձուցվում ընկերութեան գումարների կանոնաւոր պահպանութեան եւ գործածութեան վերայ:

30. Ընդհանուր ժողովի նիստերի ժամանակ, ընկերութեան բոլոր անդամները՝ առանց զանազանութեան ունին հաւասար ձայն: Ընդհանուր ժողովի մէջ գործերը քննվում են վճռվում են այնպէս՝ ինչպէս որ եւ ընկերութեան Խորհրդին մէջ:

31. Ընդհանուր ժողովի կարգադրութիւնները լինում են նոյն իսկ կարգով, զոր պահպանում է յօդ. (23) Խորհուրդը սոյն դիպուածում: Ընդհանուր ժողովի մէջ վճռված կարգադրութիւնները յանձնվում են Խորհրդին կատարելու համար:

32. Ընկերութեան ընդհանուր ժողովի կարգադրութիւնների կատարումը՝ Խորհրդի անհրաժեշտ պարտականութիւնն է: Խորհուրդը կարող չէ կատարումն տալ ընդհանուր ժողովի միայն այն կարգադրութիւններին, որք վերաբերվում են ընկերութեան պարապմունքների սահմանից դուրս եղանող խնդիրներին:

ԳԼՈՒԽ Գ.

Ընկերութեան պարապմունքների առարկաները:

33. Ընկերութեան գործունէութեան առարկաները վերաբերվում են. աղքատ հայերի երկու սեռի զաւակներին (տղայոց եւ աղջկանց) մէջ; ըստ չափու իւր կարողութեան՝ տարածել բարոյական եւ մտաւորական կրթութիւն, եւ եւ քրիստոնէական բարեգործութիւն՝ նոյն (հայերի) չքաւոր անդամներին:

34. Ընկերութեան յանձնուած պարապմունքների շրջանի մէջ՝ նա (Ընկերութիւնը) ներգործում է 'ի դէմս Խորհրդի; ըստ իւր հայեցողութեան՝ այն անձինքների ձեռօք, որոց լիակատար իրաւունք կտայ առ այն՝ իւր վստահութեամբը:

35. Ընկերութիւնը հոգ տանելով Հայ պատանեաց մէջ կրթութիւն տարածելու՝ իւր խնամքի տակ ընդունում է այն ծնողների զաւակները, որք իրեանց չքաւորութեան պատճառաւ կարող չեն տալ նոցա պատշաճաւոր դաստիարակութիւն. օգնում է վարժատուններին

(1) Տես լրագրոյս նախընթաց թիւը:

Նոյ յայմանէ, Մէքսիքոյի ծովածոցը գտնուող անգղիական նաւատորմղին լուր տրուեցաւ որ անմիջապէս Ճամբայ ելլէ և Հալիֆաքսի նաւահանգիստը երթայ 'ի պաշտպանութիւն Գանատայի. ուր տասը հազարէն աւելի գանատացի կամաւոր զօրք փութացան կառավարութեան հրաւիրանացը համեմատ, սահմանագլուխը երթալու. Այսու ամենայնիւ Նիւ Եորքի մէջ Ֆէնիաններուն հրապարակական ժողովները կըշարունակուին և ժողովուրդը մեծ համակրութիւն կըցուցընէ անոնց ու դրամական օգնութիւններ և ուրիշ պարգևներ կընէ 'ի նպաստ յառաջդիմութեան անոնց նպատակին.

Հելլէնական առայժմ հանդարտութեան մէջ կըգտանուի. և օգոստափառ Թագաւորը կըպատրաստուի Ճանապարհորդութիւն մի ընել 'ի Մորա և իւր տէրութեան միւս գլխաւոր նահանգները. Կըհաստատեն թէ Նորին Վեհափառութիւնը Ապրիլ 4ին պիտի մեկնի Աթէնքէն և իւր Ճանապարհորդութիւնը ամիս մը աւելի պիտի տևէ.

Պուքրէշէն հասած լուրերը կըծանուցանեն թէ Մոլտօ—Վալաքիայի ազգային երեսփոխանական խորհրդարանը լուծուեր է. բռնաւորազգին օդերը հակառակ կըվարուէր. Օտարական ժողովն ալ գոցուեր է առայժմ. ժողովուրդը հրապարակական յայտարարութիւններով իւր գոհունակութիւնը կըյայտնէ եղեր առժամանակեայ կառավարութեանը՝ որունք երեսփոխանաց ընտրութեանը համար հրամաններ տուեր է. Վալաքիայի մէջ հանդարտութիւնը կըշարունակուի, բայց Մոլտովիայի մէջ անհանդարտութիւն մի կըտիրէ եղեր.

Փարիզի դեսպանաժողովը տակաւին որոշում մի չէ բրած 'ի մասին ընտրութեան Մոլտօ—Վալաքիայի տիրող նոր իշխանի մը.

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾՔ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Մեր նախընթաց թուովը ծանուցինք թէ ամենապատիւ տէր Պօղոս սրբազան Պատրիարքը՝ իւր ծերութեան պատճառաւ և Կրօնական ու Քաղաքական ժողովոց մէջ պատահած իրաւասութեան խնդրոյ մի պատճառաւ, իւր հրաժարականը յուղարկած էր թէ Բարձրագոյն Դրան և թէ ազգային երեսփոխանական ժողովոյն.

Կըլսեմք թէ երեսփոխանական ժողովը չկրցաւ Բարձրագոյն Դռնէն հրաման առնալու որպէսզի գումարուի և իւր անդամոց մեծագոյն մասին հաւանութեամբը որոշում մի տայ թէ սրբազան Պատրիարք Հօր հրաժարականը պէ՞տք է ընդունել թէ ոչ.

Սակայն Բարձրագոյն Դուռը, որ Նորին Սրբազնութեան խոհեմ ընթացքէն շատ գոհ է. և իմանալով թէ ազգին հոգևոր և աշխարհական երևելներն ևս մեծապէս գոհ են, արժան համարեցաւ սրբազան Պատրիարքին հրաժարականը չընդունիլ. Նոյ յայմանէ կըլսեմք, թէ արտաքին գործոց նազըր բարձրապատիւ Ալի փաշան ազգային հոգևոր և աշխարհական գլխաւորներէն 20 հոգիի չափ Բ. Դուռը 'ի ժողով հրաւիրելով, հետևեալ անօրէնութիւնները 'ի գործ դրուեր են.

Սահմանադրութիւն կոչուած ազգային կանոնադրութիւնը, Հայ ժողովրդեան համար անյարմար և անգործադրելի ըլլալը իրօք ապացուցուած ըլլալով, ջնջուեցաւ. Նմանապէս ազգային Քաղաքական ու Կրօնական ժողովները ջնջուեցան, և միայն ազգային երեսփոխանական ժողովը հաստատուն մնաց.

Առժամանակեայ խառն ժողով մի կազմուեցաւ ազգային գործոց վրայօք հոգ տանելու համար.

Այս ժողովոյն անդամները 10 հոգի են, այսինքն

Արժանապատիւ տեարք.

Անդրէաս եպիսկոպոս,
Խորէն վարդապետ,
Տէր Սահակ քահանայ,
Արզուման էֆէնտի,
Ներսէս Խ. „ Տատեան,
Սիմոն „ Մագսուտեան,
Գրիգոր „ Մարկոսեան,
Մանուկ „ Մանուկեան,
Յակոբ „ Ֆրէնկեան,
Ալէքսան „ Սազաեան.

Այլև Յանձնաժողով մի կազմուեցաւ, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ համառօտ ու պարզ նոր կանոնադրութիւն մի շինել, որ Թուրքաստանի Հայ ժողովրդեան նիւթական և իմացական կացութեանը յարմար և դիւրաւ գործադրելի բան մի ըլլայ.

Այս Յանձնաժողովը երեք եպիսկոպոսէ և ութը աշխարհականներէ բաղկացեալ է, այսինքն

Գերապատիւ տեարք.

Առիստակէս եպիսկոպոս Անդրիանապօլսոյ,
Յօհաննէս եպիսկոպոս Կապուտիկեան,
Ներսէս եպիսկոպոս Վարժապետեան,
Յովհաննէս-Պէյ Տատեան,
Գէորգ-Պէյ Նրամեան.
Գրիգոր էֆէնտի Աղաթօն,
Սերվիչէն էֆէնտի,
Յակոբ էֆէնտի Միպայաճեան,
Ստեփան-Պէյ Ասլանեան,
Բարունակ-Պէյ Ֆէրուզ.
Յօհաննէս էֆէնտի Սուրէնեան.

Այս ամեն որոշումները և անօրէնութիւնները բարձրագոյն հրամանաւ վաւերացան. ուստի մեր կողմանէ կարողութիւն և յաջողութիւն կըբարեմաղթեմք թէ՛ առժամանակեայ ազգային խառն ժողովոյն և թէ նոր կանոնադրութիւն մի շինելու համար հաստատուած խառն Յանձնաժողովոյն.

Մասիս՝ իւր փոքր թերթին մէջ որ 'ի 23 Մարտի, հետևեալ կերպիւ կըպատմէ այս ամեն եղած անօրէնութիւնները և ազգային խեղճ վիճակը.

«Ամեն բարեսէր ազգայնոց տխրութեան և կրնանք ըսել նաև թէ դժգոհութեան առիթ եղած էր Պատրիարքարանի Վարչութեան յողդողդ և անկայուն վիճակը, որով գրեթէ ազգային ամեն գործերն երեսի վրայ մնացած էին. Պատրիարքարանը ու հիւանդանոցը յետին խեղճութեան մէջ, դպրոցներն և ուրիշ ազգային հաստատութիւններն անկարգ, ազգային ամեն կարևոր խնդիրներն անլոյծ, դատական գործերն անխնամ, ազգային խորհուրդներն ու հոգաբարձութիւնները՝ ոմանք անգործ, ոմանք ալ անկարող կացութեան մէջ. . .

«Այս անտանելի վիճակին վրայ աւելնալով նաև սրբազան Պատրիարքին հրաժարումը, կայսերական կառավարութեան ուշադրութիւնը գրաւեց.

«Կիրակի օրը ազգային երեսփոխանական ժողովոյ անդամ և ուրիշ ընդամենը 20ի չափ երևելի և տէրութեան ծանօթ անձինք, որոց 4ը եկեղեցական, Բ. Դրան արտաքին գործոց նազըր բարձրապատիւ Ալի փաշային ապարանքը հրաւիրուեցան՝ սրբազան Պատրիարքին հրաժարման և միանգամայն ազգային գործոց ներկայ տխուր վիճակին պատճառները բացատրելու համար. Հրաւիրեալներն համաձայնութեամբ պատասխաներ են բարձրա. Ալի փաշային, թէ ազգային գործոց այս վիճակը գլխաւորապէս Սահմանադրութեան մէկ քանի կէտերուն դժուարագործադրելի ըլլալէն յառաջ եկած է. որուն դարմանը՝ Սահմանադրութեան վերաքննութեամբը միայն պիտի կրնայ մատուցուիլ, և ասոր արդէն ընդհանուր ազգն ալ համոզուած է. Բարձրա. Ալի փաշան այս դիտողութեանց իրաւացի ըլլալը Ճանչնալով հրաման ըրեր է որ ազգային գործոց անյապաղ բարեկարգութեան և հետևաբար ազգին անդորրութեանն ու գոհունակութեանը համար Սահմանադրութիւնը հիմնականապէս վերաքննուի, իր հիմնական սկզբունքը՝ այն է ազգային երեսփոխանութիւնը անվթար պահուելով.

«Ասոր համար որոշուեր է երկու խառն յանձնա-

մէջ արդէն գտնուող պատանիներին՝ դպրոցական գրքերով, դրամական և այլ տեսակ նպաստներով. և նպաստում է սորին գաւառ[illegible]ական ուսումնական վարժարաններում ուսման ընթացքը աւարտողաց կարգի աշակերտներին՝ մտնել վերին կարգի ուսումնարաններ՝ համաձայն նոցա ծնողների և խնամակալների ցանկութեանը։

36. Ընկերութիւնը բաց 'ի առանձին անձինքներին կրթութեան գործի մէջ արած օգնութիւններից, կարող է հիմնել և իւր սեպհական դպրոցները՝ խնդրելով առա համար թոյլտուութիւն սահմանադրուած կարգով։

37. Ընկերութիւնը իւր բարեգործութիւնը կարող է ցոյց տալ քրիստոնէական ողորմածութեան գործերի մէջ։ Այս հիման վերայ նա օգնում է աղքատներին և չքաւորներին դրամական նպաստներով, հիւանդներին՝ ձրի բժշկութեամբ, որբնելով և տալով օրէնքով թոյլ տրուած պարապմունքներ՝ այն անձինքների, որք իւրեանց ապրուստի համար պատուաւոր եղանակով գործ չեն գտնում։

38. Այնպիսի դիպուածներում երբոր ընկերութիւնը հարկաւոր կըհամարի օգնութիւն ցուցանել Հայ—Գրիգորեան եկեղեցւոյ սրբազան և եկեղեցական պաշտօնեաների այրիներին և որբերին, որոց համար հաստատուած կան առանձին գանձանակներ Էջմիածնական վանքում և Հայ—Գրիգորեան ամեն վիճակներում,— այդ օգնութիւնները լինում են ընկերութեան նկատողութեամբը, առանց որպիսի և իցէ միջամտութեան և մասնակցութեան հոգևոր տեսչութեան կողմից։ Այս նպաստների համար՝ իւրաքանչիւր անգամ հաղորդվում է Հոգևոր Իշխանութեան տեղեկութեանը, որ նա ևս կարողանայ աչքի առջև ունենալ այս՝ իւր կողմից նպաստներ նշանակելու ժամանակ։

39. Քրիստոնէական բարեգործութեան գործերը, որք բացատրված են 37և38 յօդուածներում, տարածվում են, ընկերութեան հիմնադիրների ցանկութեան համաձայն, միայն այն աղքատների և կարօտ եղողների վերայ, որք գտանվումին նորա (ընկերութեան) գործերի կառավարութեան տեղում։

ԳԼՈՒԽ Գ.

Ընկերութեան մայր գումարները, նոցա պահպանութիւնը եւ գործադրութիւնը:

40. Ընկերութեան միջոցները են՝ Ա) հիմնական մայր գումար, բաղկացած 10 600 ռուբլից, որք նուիրվեցան ընկերութեան հիմնադիրներից բարեգործական նպատակով. Բ) տարեկան ընկերութեան անդամների թէ՛ միանգամ միայն տուածք և թէ՛ տարեկանք. Գ) դրամական նուէրներ՝ որք լինում են ընկերութեան կազմածի չպատկանող անձինքներից։ Վերջապէս. Դ) ստացուածքներ՝ թէ՛ շարժականք ամեն տեսակի և թէ՛ անշարժք (անբնակը), որք ընծայվում են մասնաւոր անձինքներից յօգուտ ընկերութեան՝ կտակով, պարգևական թղթով կամ ուրիշ վերայագրով։

41. Անբնակ գետիններ, պարտէզներ և շէնքեր, որք բարերար անձինքներից նուիրվում են ընկերութեան, ընդունվում են ո՛չ այլապէս, եթէ ո՛չ Կովկասեան փոխարքայի թոյլտուութեամբը։ Ընկերութիւնը՝ յօգուտ իւր ընծայուած ստացուածները ընդունելու ժամանակ ազատ է մնում կնքածագրի հարկերից։

42. Ընկերութեան պատկանած՝ թէ՛ դրամական և թէ՛ նիւթական բոլոր մայր գումարների համար, նոցա վատնումներից և անկանոն գործածութիւնից պահպանելու համար, պահվում են միշտ հաշիւներ՝ որք ճիշդ տեղեկութիւններ ցոյց են տալիս նոյն գրութեան վերայ, նոյն շարժողութեան և առհասարակ բոլոր դարձուածքի վերայ։

43. Այս հիման վերայ՝ ընկերութեան բոլոր մայր գումարները իւրեանց ժամանակին գրվում են եկամուտքի մէջ, և անցվում են ելքի մէջ՝ ժամապահեալ մատեաններում։ Այդ մատեանների ձևը ընկերութիւնը ինքն է կարգաւորում։

44. Նշումից մատեանների պահպանութեան և գործածութեան կարգի, յօդուածները մատեանների մէջ անցնելու, ամսական և տարեկան մատեանները վերջացնելու համար պահվում են ըստ հաշուարութեան այն կանոնները՝ որք ընդհանուր սահմանադրութեամբ նշանակված են կառավարչական տեղերի համար։

45։ Ընկերութեան պատկանեալ գումարներից 'ի պատրաստի պահվում է գանձապետի մօտ այնքան՝ որքան խորհրդի նկատողութեամբ հարկաւոր է ընթացական ծախսերի համար։ Յետ այսորիկ մնացած դրամական գումարները, որոց փութանակի գործ դրվելու հարկաւորութիւնը չէ՛ երևում, կամ պահվում են տեղական գանձարանում, առանձին արկղի մէջ, ընկերութեան կնքով կնքված, կամ թէ տեղաւորվում են ընկերութեան անունով, արքունական դրամատնների մէկում, տոկոսիքով շահեցնելու համար. կամ թէ՝ վերջապէս, փոխ են տրվում մասնաւոր անձինքների, ապահով գրաւներով, խորհրդի անդամների անձնական պատասխանատուութեամբը իւրեանց ժամանակին ճշդութեամբ՝ այդ փոխերը վճարելու համար։ Ընկերու-

ժողով կազմել. մէկը Սահմանադրութեան վերաքննութեանը համար, միւսն ալ առժամանակեայ կերպով պատրիարքարանին ազգային ու կրօնական գործերը տնօրինելու համար, մինչև որ Սահմանադրութիւնը վերաքննուելով կանոնաւոր և հաստատուն Վարչութիւն մը կազմուի ։ Իսկ սրբազան Պատրիարքին հրաժարման գլխաւոր պատճառն ալ ազգային գործոց կացութիւնը համարուելով, որոշուեր է որ չընդունուի և իր պաշտօնը շարունակէ ։

"Այս որոշմանց անյապաղ գործադրութեանը համար նոյն օրը վերոյիշեալ երկու խառն յանձնաժողովները կազմուելով, Ռ. Ժողովէն հրամանագրով իմաց տրուեցաւ Ս. Պատրիարքին. և արդէն յանձնաժողովներն ալ իրենց պաշտօնը կատարել սկսան"։

Իզմիրի Ֆրանկ—Մասօններուն անգղիական ժողովարանը Հոմերոս կոչուած՝ անդամները 'ի նպաստ աղքատաց պարահանդէս մի տուաւ, որուն կարգաւորութիւնը յանձնաժողովոյ մի յանձնած էր ։

Այս յանձնաժողովը կըծանուցանէ թէ, գործակցութեամբ Յոյն և Հայազգի եղբարց, յաջողեցաւ 'ի գործ դնելու իւր յատակագիծը. թէև ոչ սակաւ դժուարութեանց պատահեցաւ, որոնք սովորական են նոր երևան ելած այսպիսի գործոց համար. մանաւանդ որ պարահանդէսը կարգադրելու ժամանակը շատ կարճ էր ։

Փողվուած դրամոց գումարը 26,400 ղուրուշի հասաւ հանդերձ դրամական նուէրով նահանգիս ընդհանուր կառավարիչ վսեմափայլ Ռաշիտ փաշային ; նմանապէս Հելլէնական հիւպատոսին, Տանիմարքայի, Նորթուկալի հիւպատոսաց և Ամերիկեան քաղաքաց հիւպատոս մօսիւ Լանֆինթէնին նուէրներովը ։ Յանձնաժողովը սոցա ամենուն իւր շնորհակալութիւնները յայտնեց ըստ ժամանակին ։

Այս բարերարական գործոյն մեծապէս նպաստամատոյց եղան Brine նաւապետ եղբայրը՝ որ Racer անգղիական քորվէթին հրամանատարն է. նմանապէս Նէնֆ կոչուած Բրուսիական քորվէթին հրամանատար եղբայրը, յիշեալ նաւերը այն ժամանակը Իզմիրի նաւահանգիստը գտնուելով։

Յանձնաժողովը կըծանուցանէ նաև թէ պարահանդիսին ծախքը հասաւ 16,500 ղուրուշի. իսկ մնացեալ 9900 ղուրուշը բաժնուեցաւ, իւրաքանչիւրոյն իւր նախասահմանութեանը համեմատ՝ հետևեալ կերպիւ. Յունաց հիւանդանոցին տրուեցաւ 5000 ղուրուշ, Հայոց հիւանդանոցին 3500 և Օսմանեան հիւանդանոցին 1400 ղուրուշ.

Այս յօդուածոյն հրատարակութեան առթիւը, զոր քաղաքիս յունարէն Ամալթիա լրագրէն թարգմանեցինք, արժան կըհամարիմք ծանուցանել թէ Ֆրանկ—Մասօնի մարդասիրական ընկերութիւնը քիչ ժամանակէ հետէ մեծ յառաջադիմութիւն գտաւ Իզմիրի խալքի, Յոյն և Հայ բնակչաց մէջ. Յոյները յատուկ ժողովարան մի ունին Այիօս—Կէօրկիօս կոչուած. Իտալացիները ևս ժողովարան մի հաստատած են Ոթէլլա Իօնիա անուամբ. նմանապէս Հայերը ժողովարան մի ունին Տիգրան անուանեալ։ Կարծեմք թէ Իզմիրի Հայ երիտասարդաց համար փոքր պատիւ չէ, որ առաջինն եղան մասօնական Հայ ժողովարան մի հաստատելու. որ կերպամբս ընդունուած և յատուկ հրամանագրով մի վաւերացած է Անգղիոյ Կրէթ-Օրիէնթ կոչուած մասօնական մեծ ժողովարանէն.

Ս. ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ ԵՒ ՀՌԻՓՍԻՄԵԱՆՑ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ

1. Ս. Մեսրոպեան և Հռիփսիմեանց դպրոցները կըբացուին առտու ութուկէսին, և ժամը ութին անվրէպ պէտք է որ աշակերտները ներկայ գտնուին սրահներու մէջ։

2. Այն աշակերտը՝ որն որ ժամը ութը հինգ անցնելէ ետև կըներկայանայ, բոլոր օրը դպրոց չ'ընդունուիր ։

3. Կէսօրին արձակումը կըտևէ մինչև ժամը մէկ։ Աշակերտ մը որնոր ժամը մէկ անցած դպրոց կըներկայանայ՝ ներս չըկրնար մտնել։

4. Աշակերտ մը որնոր մէկ ամսի մէջ 3 անգամ դպրոցէն կըպակսի՝ առանց հիւանդութեան պատճառի ; կըմերժուի և չըկրնար հետևապէս դասերը շարունակել մինչև դպրոցին տարւոյ գլուխը ։

5. Դպրոցին տարեգլուխը կ'ըսկսի սեպտեմբեր 1ին և կըտևէ մինչև յուլիսի 15ը ։

6. Տարւոյ մէջ աշակերտ ընդունիլ արգիլուած է Ս. Մեսրոպեան և Հռիփսիմեանց դպրոցներու մէջ։

7. Ս. Մեսրոպեան և Հռիփսիմեանց դպրոցներու մէջ ընդունուելու համար՝ աշակերտ մը կըհարկադրուի վկայագրով հաստատել որ գոնէ 8 տարեկան է։

8. Ս. Մեսրոպեան և Հռիփսիմեանց դպրոցները կըփակուին երեկոյեան ժամը հինգին ։

9. Վերակացու մը կ'ստիպուի առտու ժամը 8էն՝ և կէսօրէն ետև ժամը մէկէն դպրոց գտնուիլ ու անոր բարեկարգութեան վրայ հսկել թէ սրահներու մէջ և թէ սրահներէ դուրս ։

10. Վերակացու մը կ'ստիպուի նաև ամէն օր ցուցակ մը ղրկել Ուսումնասէր Ընկերութեան և անոր մէջ նշանակել բացակայութիւնները, աշակերտներուն վարքը և զարգացումը ։

11. Եթէ վերակացու մը 3 անգամ պակսի դպրոցէ առանց օրինաւոր պատճառներու՝ իր պաշտօնէն ընկած կըսեպուի և վեց ամսէն առաջ դպրոցին մէջ ուրիշ որ և իցէ պաշտօն չըկրնար վարել։

12. Վարժապետ մը կ'ստիպուի միշտ իրեն տրուած հրահանգի մը համեմատ իր պաշտօնը կատարել. և եթէ դժուարութիւն մը ծագի իր և վերակացուներու մէջ՝ Ուսումնասէր Ընկերութեան դիմել։

13. Առանց Ուսումնասէր Ընկերութեան հարցընելու վարժապետ մը չըկրնար իր աշակերտները ստիպել որևիցէ դասագիրք գործածելու համար ։

14. Վարժապետի մը պարտքն է ամէն ամիս ցուցակ մը ղրկել Ուսումնասէր Ընկերութեան և իր դասու աշակերտներուն ընթացքը ճշգիւ յայտնել։

15. Վարժապետ մը, որնոր արգելքներէ ստիպուած չըկրնար իր դասը կատարել, կ'ստիպուի նոյն օրը վերակացուին գրել և արգելքները իմացընել՝ որպէսզի դասը ընդհատութիւն մը չըկրէ ։

16. Երբ այս արգելքները սնոտի պատճառներու վրայ կըհիմնուին՝ իր վարժապետութեան պաշտօնը դադրած կըսեպուի և իր դասը ուրիշի կըյանձնուի։

Գահիրէէն հետևեալ նամակը յուղարկած են մեզ 'ի հրատարակութիւն .

Յարգոյ խմբագիր,

Մօտերս, հեմք գիտեր որու յորդորմամբ, 15—20 անգղիագէտ Հայ երիտասարդներ Կ. Պոլիսէն Եգիպտոս եկած են տենչալութեամբ արդիւնաւոր պաշտօններ գտնելու ։ Յաւալին այն է, որ այս Հայ երիտասարդներէն ոմանք իրենց ձեռքը եղած պատրաստ գործը ձգելով այս տեղ եկած են, ուր անգործ կըպտըտին և հետևաբար խեղճութեան մէջ մնացած են ։

Ուստի ազգասիրաբար կըխրատեմք մերայնոց ամենեցուն, թէ՛ Կ. Պոլսոյ, թէ՛ Իզմիրի և թէ՛ ուրիշ քաղաքաց Հայոց, որպէսզի թեթևամտութեամբ ակամայ չըկախին անհիմն յորդորանաց, և հայրենիքնին թողլով Եգիպտոս չիգան. ուր փոխանակ արդիւնաւոր գործ գտնելու, իրենց խեղճութիւնը պիտի աւելցնեն ճանապարհորդութեան և ուրիշ անօգուտ ծախք ընելով։

Վասնզի Եգիպտոսի մէջ շահաւէտ պաշտօն մի գտնելու համար միայն անգղիական լեզուին տեղեկութիւնը բաւական չէ, այլ պէտք է որ մեքենական արհեստը՝ մանաւանդ արաբերէն լեզուն գիտնան և պարկեշտութիւն ունենան ։ Ի վերայ այսր ամենայնի, դարձեալ դիւրին չէ շուտով արդիւնաբեր պաշտօն մի գտնել։

Կաղաչեմ, յարգոյ խմբագիր, այս ազգասիրական ծանուցումը մէկ քանի անգամ հրատարակէք Արշալուսոյ մէջ յօգուտ և 'ի զգուշութիւն ազգային երիտասարդաց, որոց, նմանապէս և ձեզ յաջողութիւն և բարօրութիւն բարեմաղթելով, մնամ.

* * *

թեան պահպանում է որոշել այն յօդուածոյս մէջ ցոյց տրված եղանակներից մինը դրամական գումարները պահպանելու և տեղաւորելու համար ։ Իւրաքանչիւր պահանջողութիւնը արքունական դրամանոցից ընկերութեան գումարների հարկաւոր է որ ստորագրուած լինի ոչ պակաս գոնէ խորհրդի հինգ անդամներից ։

46. Նիւթական կայքերը պահպանելու համար այնպիսի միջոցներ են գործ դրվում, որք աւելի յարմարաւոր կըճանաչվին ։ Եկամուտ բերող ստացուածքները վարձու են տրվում մասնաւոր եղանակով, օգուտները առնելու համար և ընկերութեան գործերի վերայ գործածելու համար ։

47. Ընկերութեան սեպհականութիւն եղող դրամագլուխները, գործ են դրվում միայն այն առարկաների վերայ, որք մտնում են նորա գործունէութեան շրջանի մէջ։ Խոտորվիլը այս կանոնից՝ համարվում է քանդել օրէնքը, և ենթարկում է պատասխանատուութեան տակ, պատահած դիպուածներում, հանգամանքների և օրէնքների նայելով։

48. Ընկերութիւնը ինքը տնօրինում է իւր դրամական և նիւթական ստացուածների գործադրութիւնը, ըստ իւր հայեցողութեան, բայց առանց ելանելու, նախընթաց յօդուածով նշանակված սահմաններից ։

49. Ընկերութիւնը՝ իւր դրամական գումարները գործածելու ժամանակ, ամեն խնայողութիւնը պահում է նոցա ծախսի ժամանակ ։ Այս նպատակով նա իւր բոլոր դրամագլուխները բաժանում է երկու կարգի. Ա.) գործածականք, որք կարող են 'ի գործ դրվիլ ըստ նորա հայեցողութեանը ամենայն ժամանակ՝ նորա գործունէութեան առարկաների վերայ, Բ) անմերձենալիք ; որք կարող չեն յայտնի եղած միջոցի ընթացքում ոչ կըծախսվիլ ընկերութիւնից 'ի գործ դրվիլ որ և իցէ հարկաւորութեանց վերայ ։ Առաջին կարգի դրամագլուխներին վերաբերվում են, ընկերութեան անդամների տարեկան դրամական տուրքերը ; նորա ստացուածներից եղած եկամուտները և տոկոսները, որք կըհաւաքվին Տէրութեան գանձարաններում՝ ընկերութեան տուրքերի գանձուածներից ; Դրամական գումարների երկրորդ կարգի վերաբերվում են ; ընկերութեան հիմնադիրներից՝ նորա օգտի համար ընծայված՝ սկզբնական հիմնական դրամագլուխը ; և պատուաւոր և անփոփոխ անդամների դրամական տուրքերը ։

50. Դրամական գումարների կամ նիւթական ըստացուածքների ամեն մէկ գործադրութիւնը պիտոյ է որ ունենայ հաստատ վկայութիւն՝ թէ ծախսի մէջ նշանակված դրամները կամ իրերը հասած են հաշուեցուցակներում նշանակված ստացողի ձեռքը ։ Այս հիման վերայ դրամների և իրերի բոլոր դուրս տրվիլը կամ ստացվիլը ընկերութեան դրամարկղից՝ հաստատվում են պարտուպատշաճ ձեռնագրով, ստացագրով և գրաւոր ծանուցագրով և յայտարարութիւններով։

ԳԼՈՒԽ Ե.

Ընկերութեան հաշիւները ։

51. Ընկերութեան հաշիւները գրվում են նորա խորհրդից իւրաքանչիւր անց կացած տարւոյ համար ։

52, Ընկերութեան հաշիւները պարունակում են իւրեանց մէջ. Ա) այն ամենը ինչ որ կատարված է ընկերութենից անց կացած տարւոյ մէջ՝ իւր գործունէութեան (յօդ. 35—38) վերաբերեալ առարկաների մասին. Բ) տեղեկութիւնները՝ ընկերութեան դրամագլուխների վերայ ։ Այս բաժնի մէջ՝ մի մի թվելով ցոյց է տրվում անց կացած տարւոյ մնացորդները. դրամական տուրքերը և ամեն տեսակ նուիրաբերութիւնները՝ որք մտած են հաշուական տարւոյ ընթացքում անդամներից և մասնաւոր բարերարողներից. ծախսերը՝ որք 'ի գործ են դրված հաշուական տարւոյ մէջ ընկերութեան յայտնի հարկաւորութեանց վերայ. դրամական մնացորդները առաջակայ տարւոյ. վերջապէս բացատրութիւնը՝ ուր և ինչպէս զետեղված են և պահվում են ընկերութեան դրամագլուխները, և Գ) ընկերութեան պէտաւորութիւնները և առաջադրութիւնները առաջակայ ժամանակի համար ։

53. Ընկերութեան այսպիսի եղանակով գրված հաշուեցուցակները իւրաքանչիւր տարի տպվում են 'ի տեղեկութիւն հասարակաց «Կովկաս» լրագրի և ուրիշ հրատարակութեանց մէջ։ Այս հաշուեցուցակները ազատօրէն ենթարկվում են գրականութեան քննութեանը։

54. Եթէ ընկերութիւնը իւր միջոցների նկատմամբ՝ հնարաւոր համարէ առանձին տպել հաշուեցուցակները իւր բոլոր անդամներին բաժնելու համար, կարող է այդ անել ըստ իւր նկատողութեանը ։

55. Ընկերութիւնը ազատ է իւր հաշուեցուցակները Տէրութեան ատեանների ներկայացնելուց ։ Բայց առանձին նշանաւոր դէպքերում ընկերութեան բոլոր գործերը կարող են՝ Կովկասեան Փոխարքայի թոյլտուութեամբը, բացվիլ Տէրութեան գործակալների առջև ։

Ստորագրեալ. Գեներալ—Ֆելդցէյխմէյստէր
Միխայիլ ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԼՈՒՐ ՄԸ

Տփխիսէն հեռագիր կը ծանուցանեն մեզ.

"Հրամանաւ փոխարքային կովկասու, բարձրապատիւ Մեծի իշխանին Միխայէլ Նիկոլայէվիչի, հրատարակեցաւ'ի Տփխիս տպագրեալ ԿՈՎԿԱՍ լրագրի (Թիւ 12) նոր կանոնադրութիւնքն վասն ընտրութեան երեսփոխանաց, որք ունին ներկայ գտանիլ յընտրութեան Կաթուղիկոսի ամենայն Հայոց".

— "Էջմիածնայ Սինոդի գործակատար Պետրոսեան Մէլիք-Մէլումեանցի կինը Գէորգ անունով սեղեխ մը կունենայ, որ յաճախ իր տունը կուգայ կերթայ եղեր, բայց մտածելով որ օր մը չէ օր մը իր այրն այս եղելութիւնը կիմանայ, Գէորգին հետ խորհուրդ կընեն որ այրը սպաննեն. հետեւաբար անցեալ յունվար ամսոյ մէջ խեղճ մարդը կխեղդեն իր սենեկին մէջ և մարմինը վերցընելով լիճը կընետեն, բայց որպէսզի ջուրին տակը սուզի, քար մըն ալ վիզը կըկախեն։ Ոստիկանութիւնը Մէլումեանցի յանկարծ անհետանալուն վրայ զարմանալով խուզարկութիւններ կընէ, և ոճրագործները գտնելով շղթայակապ Երևանայ բերդին մէջ կըբանտարկէ".

Մ...

ՀԱՄԱՌՕՏՈՒԹԻՒՆ ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՈՒՍՄԱՆ

Հայաստանեայց Առաքելական Ս. եկեղեցւոյ:

ՊԵՏՐՈՍԻ ՇԱՆՇԵԱՆՑ

Հատոր Ա.

'Ի Կ. Պոլիս, 'ի տպարանի Ռ. Յ. Քիւրքճեան

1866

Ութածալ 103 երեսէ բաղկացեալ եւ Տփխիսի աշխարհաբառ լեզուաւ շարադրեալ ամենաօգտակար աշխատասիրութիւն մըն է. զոր յարգոյ պարոն Մարկոս Աղաբէգեան 'ի լոյս ընծայեաց 'ի պէտս աշակերտաց ազգային դպրոցաց, ինչպէս նաեւ յօգուտ բոլոր Հայ ժողովրդեան։

Այս գրքին գիտնական հեղինակը՝ արժանայարգ պարոն Պետրոս Շանշեանց Տփխիսեցի՝ խիստ պարզ եւ դիւրիմաց կերպիւ պատուական տեղեկութիւններ կուտայ քրիստոնէական կրօնի, Հաւատոյ եւ Աղօթից վերայ, եւ անոնց նշանակութիւնը եւ ճշմարտութիւնը լիովին եւ մանրամասնաբար կըբացատրէ վկայութեամբ սուրբ Գրոց: Կըվաճառի 'ի Կ. Պոլիս, Միլն Առաքրայիդի հանդիսին խմբագրատունը 'ի Մահմուտ փաշա Սիմոն Նորատունկեանի խանը: Գինը՝ մէկ ռուբլի կամ 14 1/2 դուրուշ է:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զմիւռնիա, 2 Ապրիլ:

Հայոց և Յունաց սուրբ Զատկի տօնախմբութիւնները բարեկարգութեամբ և հանդարտութեամբ կատարուեցան հնորհիւ ոստիկանութեան տեսուչ վսեմ. Եսադէն աղային. որ ամեն հարկաւոր պգուշութիւնները բաղում խնամօք 'ի գործ դրաւ, որպէսզի կռիւ ու խռովութիւն մի չծագի։ Նոյնինքն անձամբ և ընկերութեամբ բազմութիւ զօրաց ներկայ գտնուեցաւ թէ՝ Հայոց և թէ Յունաց եկեղեցական թափօրներուն. որոյ թէպէտեւ ամեն ազգէ խուռն բազմութիւն հանդիսատես կըգտնուէին, բայց ամենեւին անկարգութիւն մի չպատահեցաւ։

—Նահանգիս ընդհանուր կառավարիչ վսեմափայլ Ռուշիտ փաշան մօտերս 29000 օխա Ամերիկայի բամպակի հունտ ընկալաւ 'ի Կ. Պոլսոյ, զոր փութացաւ, ըստ հրամանի Բարձրագոյն Դրան, ձրիաբար բաժնելու նահանգիս երկրագործներուն:

—Որովհետեւ Իզմիրի նահանգն ևս հրաւիրուեցաւ որ իւր արտադրութիւններէն յուղարկէ տիեզերական արուեստահանդէսին որ գալ տարի պիտի բացուի 'ի Փարիզ, մեր վսեմ. ընդհանուր կառավարիչը յատուկ յանձնաժողով մի կազմեց այս բանին հոգ տանելու համար։

—Ուրլայի և Սիվրիհիսարի շրջակաները, նմանապէս Մանիսայի սանճախին մէջ դժբաղդաբար մարախը երեւան ելաւ, որ մեծ վնասներ կրնայ հասցնել ամեն հունձերուն։ Կըլսեմք թէ հարկաւոր և հնարաւոր միջոցները 'ի գործ դրուեր են այս թեւաւոր վնասակար միջատը անհետ ընելու համար։

Կըլսեմք թէ մարախը Ասորեստանի ամեն կողմն ալ երեւան ելեր է, ինչպէս նաև Կիպրոսի մէջ։

—Կոստանդնուպոլսէն կըգրեն թէ բարձրապատիւ Ֆուազ Մուստաֆա փաշան անցեալ ամսոյ 23ին զաղղիական շոգենաւով Նաբոլի գնաց։

—Կ. Պոլսոյ ազգային գործոց յաւուր կացութիւնը պատճառ կուտայ Համբաւաբանին'ի համբակութիւն հրաւիրել զՀայ ժողովուրդը. նմանապէս բողոքականին վստահութիւն կուտայ ըսելու՝ թէ Կ. Պոլսոյ Հայերը միայն անոնց բողոքական ըլլալու։ Առաջնոյն յօդուածը՝ որ Պոլսէն գրուած է, Իզմիրի Լնթարտիալ լրագրին մէջ կըկարդամք։ Երկրորդը՝ Պոլսոյ Լեվանթ հերալտ լրագրին թղթակիցը կըխօսի։ Իսկ ազգասէր Հայը այս երկպառակութեան դառն պտուղները տեսնելով ինչ կրնայ ընել, բայց միայն արտասուք թափել ազգին դժբաղդ կացութեանը վերայ և աղաչել զԱստուած որ իւր անհուն ողորմութիւնը մեր վրայ տարածէ։

—Բրուսիոյ օգոստափառ Թագաւորը հաճեցաւ Նորամիր Արծուոյն ասպետական կարգին երրորդ աստիճանի շքանշանը շնորհելու վսեմաշուք Գիսակ Թօրոս—Պէյ հայկազուն գնդապետին. որ ծառայութեան պաշտօնաւորանը խորհրդոյ քարտուղար և առաջին թարգման է։

—Մարտի 12ին Սամաթիայի մէջ պատահած հրկիզութիւնը, զոր մեր նախընթաց թուոյն մէջ ծանուցինք, ծանր վնասներ պատճառած է նոյն թաղին Հայ ժողովրդեան. քանզի 1000ի չափ Հայոց տուն ու Հայոց երկու եկեղեցի և երկու դպրոց հրոյ ճարակ ըլլալէ 'ի զատ, բազմաթիւ ընտանիք խեղճութեան մէջ մնացին։

Մինչդեռ Ազգին երեւելիները Սամաթիոյ հրկիզեալները մխիթարելու կաշխատէին, ահա նոր հրդեհ մի ևս անցեալ ամսոյ 23ին պատահեցաւ Պալատու մէջ, և 800ի չափ տուն և խանութ մոխիր դարձուց։ Այս տուներէն 120ի չափը աղքատ Հայոց կըվերաբերին, որոնք այժմ վերջին դժբաղդութեան մէջ կըգտնուին։

—Բարձրագոյն Դրան պաշտօնատարներէն Պալատական մեծարգոյ Յօհան էֆէնտին անցեալ շաբթու Կ. Պոլիսէն հասաւ Իզմիր և երկու մեկնեցաւ Մայթա երթալու. ուր օսմանեան ընդհանուր հիւպատոսարանի ատենադպիր (քանչլիէր) կարգուած է։

—Եգիպտոսի Փոխարքային արտաքին գործոց տեսուչ վսեմափայլ հայկազուն Նուպար փաշան՝ Կարպիէ կոչուած պատերազմական նաւով շոգենաւով անցեալ ամսոյ 27ին մեկնեցաւ Փարիզ երթալու՝ Եգիպտական կառավարութեան վերջին փոխառութեանը վերաբերեալ յատուկ պաշտօնիւ մը։ Յայտնի է որ Նուպար փաշան իւր կենսագրական խորին հանճարէն 'ի զատ, գանձային դպրոց մասսամբ խորին հմտութիւն և յաջողակութիւն ունի. ուստի տարակոյս չկայ թէ իւր այս բարձր պաշտօնը յաջողութեամբ 'ի գլուխ պիտի հանէ։

—Կըլսուի թէ Եգիպտոսի բարձրապատիւ Փոխարքայն միտք ունի Կ. Պոլիս երթալու, ուրտեղ պիտի կատարէ Կուրպան—Պայրամի տօնախմբութիւնը։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ԻԶՄԻՐԷՆ ԱՅԱՍՈՂՈՒԿ

Սուրբ Յօհաննէսի ուխտագնացութեան համար մինչ յԱյասուլուք աժան գնով ճամբորդութիւն:

Վերոյիշեալ տեղ երթալու համար, շաբաթ օրը Ապրիլ 16—28ին իրիկուան ժամը 9ին մասնաւոր շոգեկառք և հետեւեալ կիւրակէ առտու ժամը 5 1/2ին ևս մէկ շոգեկառք պիտի մեկնին ուխտաւորները փոխադրելու, և պիտի ետ դառնան կիւրակէ կէսօրէն ետև ժամը 4ին և երկուշաբթի կէսօրէն ետև ժամը 2 1/2ին։

Երթ եւ դարձ տոմսակաց գիներ:

փունթայէ կամ Քէմէրէ	Ա.	70	ղուրուշ
"	"	Բ.	45 "
"	"	Գ.	20 "

Տոմսակները մինչեւ երկուշաբթի կ. օ. ե. կանցնին:

Երեք տարուանէ մինչ 12 տարեկան եղող մանկունք կէս գին հատուցանելու են։

Իզմիր Զ. Փ. Զարլըրն,
10 Ապրիլ 1866: գլխաւոր վարիչ:

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՇԱՓՂԱՅԻ

Բրամէրին Ֆրէնքլանէին մէջ 'ի Ֆրանկաց թաղը։

Եղբարք Քալիշիչ արհեստաւորները կըծանուցանեն յարգոյ հասարակութեանը թէ ամեն տեսակ շափղաներ կըշինեն, որոնք Եւրոպայէն եկածներէն աւելի հաստատուն եւ գեղեցիկ են, զորս աժան գներով կըծախեն: Յիշեալ գործարաններէն շափղա ծախոււ առնողը իրաւունք պիտի ունենայ ամեն ամիս իւր շափղան տանելու եւ իւթիւ ընել տալու ձրիաբար: Այլեւ ով որ կուզէ, տարին չորս լիրա վճարելով, կրնայ ամեն 15 օր նոր շափղա հագնիլ՝ առջի առածը ետ բերելով:

ՎԱՐԶՈՒ ՏՐՈՒՆԼՈՒ

Քանի մը մաղաղներ և գրասենեակներ կան Ա. գծէռան կողմնէն Քաշլինոյին մէջ։ Ով որ ուզէ պէտք է տեսնուիլ տարքօր Վան Լէննէփին հետ։

3

ՀԻՒԱՆԴԻՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

ԴԵՂԱՀԱՏՔ ՀՈԼԼՈՒԷԻ

ԶԱՆԱԶԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

Մարդոյս ջղային դրութեան (սիսթէմ) հետ յօդեած ըլլալը ստահոտելու իւնն է և ջիղերուն ամենափոքրիկ շարժումը կամ դըրդըռութիւնը վնասալի է յոյժ. վասն զի մեր գտնելու է անոր դեղը։ — Միակ դեղը այս է. քիչ խմէ գինի, գարեջուր, և ոգելից ըմպելիք. 'և անկէ աւելի կըլլայ որ բոլորովին հեռանաս անոնցմէ, և ամենեւին չխմես. նմանապէս խուսափէ մի խմեր, և անոր տեղ թեթեւ թէյով (չայ) գոհ եղիր։ Պարէկի Գորածին չափ մաքուր օդ ծծէ, ամեն գիշեր խմ դեղահատերէս երեք կամ չորս հատ կըլլէ, հետ մի կեր և հանգստութեան (տաչըս) հեռու կեցիր։ Եթէ այս օգտակար կանոնները ճշդութեամբ 'ի գործ դնելու ըլլաս, միտքդ չուտով պիտի հանգստանայ, մարմինդ առողջ պիտի ըլլայ և պիտի մնաս թէ ջղաց շարժումն ունեցար։

ԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆՔ ԵՐԻԿԱՄԱՆՑ

Այս գործարանաց վերաբերեալ ամեն հիւանդութեանց մէջ թէ կըկցանը շատին աւելի ջրալից կըլլան կամ բաւական չեն ըլլար, թէ քարը կամ աւազը երիկամանց կը հասնին կամ թէ անոնց մէջ ցաւեր կը գտնան մէջքին համապատասխանած մասը։ Այս ամեն հիւանդութեանց ժամանակը պէտք է Հոլլօուէյի դեղահատերը առնուլ, օծեալ հրաշանդաց համեմատ և անոր օդեղանիւթը շըփել երիկամանց վարի կողմը անկողին մտնելու ժամանակը։ Այս դարմանը անմիջական օգնութիւն մի պիտի մատուցանէ, մինչ ուրիշ դեղերը զուր տեղը գործածուած պիտի ըլլան։

ՍՏԱՄՈՔՍԻ ԱԽՐՈՒԻԼԸ

Ոչ և է դեղ մի չկրնար ստամոքսի գօրութիւնը նորոգել և ազէկցնել զայն շուտով՝ ինչպէս այս դեղահատերը. որոնք անբարեխառնութենէ կամ վատթար կերակուրէ պատճառուած բոլոր թըլթութիւնը կը վանեն և կը հանեն 'ի լեարդն (ֆուրո ճիյէր), որուն գործողութիւնը կը կարգադրեն. ջիղերու սաստիկ ձգտման (սինիր) դէպքերու մէջ պրանչելի ներգործութիւն մի ունի և լեարդն ու ստամոքսի ամեն անկարգութիւնները միշտ կը բժշկէ։

ԹՈՐԽՈՔՈՒՄՆ ԹՈՔԱՌԱՋԻՑ (գէօյնիւզ) ՀԱԶ ԵՒ ՀԱՐԲՈՒԽ

Շնչառութեան վերաբերեալ գործարանաց հիւանդութիւնը ամեն ախտէն աւելի յաճախ կը պատահի և երբեմն աւելի վտանգաւոր է։ Անոնց գործողութեանց անկարգ ընթացքին առաջին նշանները կրնան միշտ կարգադրուիլ Հոլլօուէյի հաչակաւոր դեղահատից միջոցաւ։ Անոնք չուտով կը դարմանեն արեան մը և է աւժամանակեայ անշարժութիւնը, կը թեթեւցնեն խցուած շնչերակները, կը բարեխառնեն շնչառութեան սաստիկ արագութիւնը և կարողութիւն կուտան շնչափողին ու թոքերուն դիւրութեամբ ու կանոնաւորապէս գործելու։ Այս դեղահատերը՝ իրենց մաքրողական զօրութեամբը կը սրբեն արիւնը ամեն աղտեղութիւններէ, և այս եղանակաւ կը զօրացնեն դրութիւնը (սիսթէմ) ընդդէմ ծիւրական ախտի, շնչարգելութեան, և ուրիշ թոքային տկարութեանց։

ՏԿԱՐԱՑԵԱԼ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԲԱՂԿԱՑՈՒԹԻՒՆՔ

Տկարութեան, թուլութեան և ջղացաւութեան դէպքերու մէջ, որոնք որ և է բնական կամ գերընական չափազանցութենէ յառաջ եկած են, այս դեղահատից պէսպէսիչ և նորոգիչ ներգործութիւնը մեծապէս օգտակար է. քանզի մարսողութիւնը կը վերահաստատէ, մարմնոյն ամեն հիւթոց թափումը կը կանոնաւորէ, ջղային դրութիւնը կը զօրացնէ, հիւանդին միտքը կը յարդարէ և վերջապէս առողջութիւնը ձեռք կը բերէ։

Հոլլօուէյի դեղահատերը ամենէն օգտակար դեղերն են հետեւեալ հիւանդութեանց համար։

Շնչարգելութիւն,	Յօդացաւութիւն,	Թոքացաւութիւն,
Մախձային ախտք,	Տեսատեսութիւն,	Ցաւք որովայնի,
Խիթ (սանճը),	Ջրգողութիւն,	Միզարգելութիւն,
Հարբուխ,	Անմարսողութիւնք,	Բորբոքումն,
Ծիւրական ախտ,	Դալուկն,	Ախտք ընդերաց,
Թանչ (ֆէսանֆէէ),	Բարախին արտի,	Անկանոնութիւնք կանանց,
Խոյլ պարանոցի,	Քար կամ խիճ միզանոցի,	Մորթային հիւանդութիւնք,
Վէրնատութիւն,		
Լերդի հիւանդութիւնք	Գլխացաւութիւն,	
Փողացաւ,	Ախորժակի ախտք,	Խցողութիւնք։

Այս դեղահատերը, որ կը շինուին Հոլլօուէ բժշկին անձնական վերատեսչութեամբը, կը վաճառին իւր գործարանը 'ի Լոնտոն, Սթրէնտ կոչուած թաղը Թիւ 244, 'ի գին 1 և 1 1/2 շիլլինի, 2 3/4 և 4 1/2 շիլլինի տուփը, ըստ մեծութեան տփոց։

Գիտել պարտ է որ տպեալ հրահանգներ կան ամեն լեզուով, որոնցմէ մէկ հատ կը գտնուի իւրաքանչիւր տուփին մէջ 'ի առաջնորդութիւն հիւանդաց, ամեն պարագայից մէջ։

Խմբագիր—տէր լրագրոյս,
Գ. Փ. Պալթազարեան։

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱԼՈՅՍՈՅ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ